

Z cizích revuí.

RIVISTA MILITARE ITALIANA, ročník VII, 1933.

1. číslo — leden 1933.

Pplk. Dr. C. Rostagno: Finanční mobilisace a vedení války 1914 až 1918.

Studie podává přehled zásad, jimiž se ve čtyřech hlavních evropských státech — Německo, Francie, Anglie, Itálie — řídila finanční příprava světové války, přechod z mírového do válečného finančního hospodářství (finanční mobilisace) a jimiž byly za války opatřovány peníze k vedení války. Opatření provedená v jednotlivých z těchto států jsou v studii podrobně popsána a doložena statistikami o válečných nákladech, o finančních prostředcích získaných úvěrovými operacemi a o počtu oběživa a o zlatém krytí v jednotlivých údobích války.

Finanční mobilisace byla připravena jen v Německu, které mělo vskutku válečný zlatý poklad zdvojnásobený před samou válkou (r. 1913), příprava ostatních států byla vesměs jen formální (smluvní zajištění peněz vládou u cedulových bank a p.). Cílem finanční mobilisace bylo všeobecně opatření peněz vládě za mobilisace a na začátku války, zajištění peněz pro průmysl rozšiřovaný resp. nově budovaný pro válečnou výrobu a ochrana národního hospodářství před panikou a náhlým nápořem věřitelů. Vlády si opatrovaly peníze většinou ve formě zálohy u cedulových bank, začez byla zrušena směnitelnost bankovek za zlato (určen nucený kurs) a o sumu záloh mohl být zvýšen oběh bankovek. Výjimkou byla jen Anglie, která hradila všechny finanční náklady mobilisace za první doby války z peněz ministra pokladu — mohlo se tak však státi jen proto, že Anglie mobilisovala poměrně malé síly (expediční sbor) a že loďstvo bylo již v míru téměř na válečném počtu.

Vyšší potřeba peněz průmyslu byla zajištěna zvýšením oběhu bankovek a tím rozšířením možností úvěru — toto zvýšení nebylo inflací, neboť zákonné zlaté krytí bylo ve všech státech zachováno; zvýšení množství oběživa bylo umožněno tím, že

finanční situace většiny států byla před vypuknutím války velmi dobrá a že zlaté krytí bylo daleko větší, než předpisoval zákon. Ve všech státech po mobilisaci zlaté krytí pokleslo a přiblížilo se na zákonnou míru (zpravidla 33%). Výjimkou byla opět Anglie, jejíž zlaté krytí dosáhlo koncem srpna 1914 opět předválečné výše. Německo rozšířilo možnosti úvěru mimo to zřízením „Kriegsdarlehen Kassen“, které poskytovaly úvěr v rozsáhlé míře a za příznivých podmínek, opatřující si potřebné částky na směnky u cedulové banky.

Ochrana dlužníků byla zajištěna vyhlášením příročí (moratoria) na určité pohledávky a pro určitou vrstvu dlužníků (na př. mobilisované, sociálně slabé nebo národohospodářské důležité vrstvy, důležité podniky a peněžní ústavy) — moratorium v některých státech bylo všeobecné, jinde velmi omezené a splnilo v celku svůj úkol.

Ze států, které autor studuje, přestála krizi v létě 1914 nejlépe Anglie, největší obtíže byly ve Francii (částečně byly zaviněny válečným neúspěchem); Německo vzhledem k své přípravě nemělo obtíží a podobně tomu bylo v Itálii (v květnu 1915), jejíž hospodářství bylo při vypovězení války již přizpůsobeno válečným poměrům Evropy.

Finanční prostředky ve vedení války byly opatřovány ve všech státech z největší části válečnými půjčkami (dlouhodobé půjčky, přechodně též krátkodobé pokladniční poukázky), zčásti zálohami u cedulových bank a konečně hlavně u dohodových států též výpůjčkami v cizině. Systém válečných půjček byl velmi dobře vybudován Německem, jehož „Kriegsdarlehen Kassen“ poskytovaly občanstvu dostatek peněz (úvěru) k upisování půjček. Výpůjčky z ciziny byly celkem nepatrné (blokáda a hospodářské izolování státu); podobně tomu bylo u ostatních států centrálních mocností; finančníkem těchto států bylo zčásti Německo. Výpůjčkami byla kryta též velká část válečných nákladů ve Francii, v Anglii a v Itálii; Francie a Itálie však si opatrovala velké částky též pokladničními poukázkami a zálohami u cedulových bank a půjčkami z ciziny (Anglie a Amerika). Anglii se zdařilo hraditi čtvrtinu válečných nákladů z daní, značně ovšem zvýšených, zbývající náklady byly hrazeny vesměs z vnitřních a zahraničních půjček (z Ameriky, hlavně za dodávky).

Velká potřeba peněz na vedení války měla ve všech státech v zápětí inflaci a velký pokles zlatého krytí — jeho míra je úměrná vojenské situaci států na konci války; na př. v Anglii kleslo krytí z předválečných 122% na 25%, ve Francii z 69% na 12%, v Itálii z 71% na 12%, v Německu z 93% na 7%. Inflace se neprojevila v ceně potřeb do takové míry, jako kleslo zlaté krytí, hlavně pro stanovení nuceného kursu peněz; její důsledky však byly patrné v prvních poválečných letech, kdy v některých státech vedla ke katastrofě měny, v jiných pak k hospodářským obtížím, neprekonaným dodnes.

Vskutku finanční likvidace války je nejtěžším problémem národohospodáře a jen Anglii — pro její bohatství — se zdařilo přejít do mírového hospodářství bez velkých měnových otřesů.

2. číslo — únor 1933.

Pplk. gšt. Dr. C. Rostagno: Směrnice finanční politiky za války.

Autor vyvozuje z předchozí studie („Finanční mobilisace a vedení světové války“) důsledky pro vedení finanční politiky v budoucí válce.

Za nejdůležitější věc pokládá nutnost využití za války co nejvíce pravidelných daňových příjmů a uvaliti nové daně nebo zvýšiti co nejdříve daně dosavadní. Každý stát však bude nucen opatřovat značnou část peněz k vedení války půjčkami a mobilisovat národní úvěr buď uměle měnovou inflací nebo dalším zvýšením daňových důchodů (daně z válečných zisků, daň z majetku); aby nebylo domácí hospodářství vyčerpáno, je třeba připravit též opatření výpůjček z ciziny. V budoucnosti nelze však očekávat — vzhledem k poválečným obtížím při placení válečných dluhů — že po-

dobné půjčky budou získány bez hmotných záruk (zlato, devisy, cizí cenné papíry), a proto je třeba nashromáždit již v míru dostatek takových hodnot.

Finanční likvidaci války může usnadnit jen přísná šetrnost ve válečných a v poválečných nákladech státu a úplné vyčerpání poplatní síly občanstva (dávka z přírůstku na majetku). Při těchto opatřeních je však třeba šetřit střední stav, který je základem státu, a postihnout hlavně ony, kteří za války měli nadměrné zisky (průmysl, obchod). Důležité je též, aby válečné podniky umožnily své investice za války a nepřenašely umorování do doby míru.

Plk. Garone: Střelba puškami proti nízko létajícím letounům. (Viz. rec. VR roč. XIV (1933), str.

Mjr. gšt. G. Scalise: Použití sil v čínsko-japonském konfliktu 1931/32. (Viz. recenzi VR roč. XIV [1933], str. 1291.)

3./4. číslo — únor—březen.

Pplk. gšt. A. Aliberti: Organizace a působnost služeb podle nového italského předpisu z r. 1932. (Viz. recenzi VR roč. XIV [1933], str. 1174.)

5. číslo — květen 1933.

Plk. Zanghieri: Problémy moderní součinnosti zbraní. (Viz. recenze VR roč. XIV [1933].)

6. číslo — červen 1933.

Brig. generál U. Businelli: „Civilní“ pojetí války.

Autor podrobuje kritice poválečné snahy politických činitelů, zachovati si v budoucí válce co možná největší vliv na vedení operací a omezení velitele jen na jakýsi druh výkonného orgánu civilní vládní moci. Těmito kruhy je válka prohlašována za pravidelný projev mezinárodního života, jakým jsou na př. též třenice politické, obchodní, hospodářské, náboženské a p., a je tvrzeno, že armáda je jen prostředkem politiky a nikoliv účelem a cílem zabezpečujícím existenci státu. Jako důsledek těchto úvah je tlumočen požadavek, že armáda ve válce nesmí vyčerpávat všechny lidské, materiální a mravní zdroje národa, nýbrž že je třeba ponechat větší část těchto zdrojů pravidelnému životu státu. Vojáci z povolání jsou pokládáni za nedostatečně orientované o potřebách státu a nelze prý jim svěřiti značné, rozsáhlé pole působnosti bez pravidelné kontroly státní politické moci, která prý jediná rozumí všem záchvčvům života národa. — To jsou zhruba hlavní myšlenky přívrženců neomezené civilní moci ve válce.

Autor potírá tyto myšlenky především poukazem na krvavé zkušenosti, získané s podobným systémem vedení války za světové války. Předesílá, že v posledních desetiletích v žádném demokratickém státu neměl vojevůdce za války neomezenou moc a že byl v zásadních otázkách vždy vázán schválením vlády. Nejdalekosáhlejší byla samostatnost velitele omezována ve Francii, která měla ovšem své špatné zkušenosti z éry „boulangismu“. Právě Francie byla však zklamána tímto systémem — klasickým dokladem je Nivellova ofensiva z jara 1917, jejíž nezdar přivedl zemi na pokraj zkázy; ofensiva byla vynucena vládou, o jejích podrobnostech bylo dávno před zahájením diskutováno v politických kruzích, v parlamentu, ba i v tisku, a konečný neúspěch byl ovšem svalen na bedra vrchního velitele, omezeného rozsáhle v pravomoci.

Francii krutě zklamala v tomto případě „civilní kabinetní válečná rada“, jako zklamaly a přiváděly neúspěchy podobné „rady“ ve válkách minulých století. Nápravu přineslo až rozšíření pravomoci vrchního velitele a konečně r. 1918 jmenování vrchního velitele všech spojeneckých armád, který byl sice v zásadních otázkách podřízen vládám, v operačních věcech však měl plnou samostatnost.

Zdá se, že si tuto skutečnost neuvědomují pováleční zastánci „civilního generálního štábu“, že v míru přehlíží kvality vojáků z povolání a že zapomínají, že ve

válce jde o život státu, jehož jediným ochráncem je v této době armáda. Ze světové války jsou jimi zdůrazňovány jen zkušenosti jim se hodící, t. j. z doby posičních bojů, kdy bylo dosti času na přípravu operací a na předchozí nekonečné porady a kdy se ničivá činnost války dotýkala zpravidla jen určitých omezených úseků fronty nebo menších částí státního území. Na podobných základech je opřena německá teorie o malých, technicky skvěle vybavených a dokonale vycvičených armádách, které prý rozhodnou budoucí válku.

Tyto základy jsou dnes zcela klamné a úmyslně je opomíjen rozsah, kterého zřejmě dosáhne příští válka vývojem techniky, motorisace a letectva. Celý vývoj poválečné doktriny se obrací k manévru a k rychlé pohybné válce, v níž rozhodnou masy vojsk a která hluboko zasáhne většinu území bojujících států.

Velitel široce omezený v svém rozhodování zásahy politických kruhů nebude schopen včasného rozhodování, nebude mít plnou volnost v disponování silami a materiálními prostředky a bude již předem odsouzen k porážce. Nepřítel jistě s úspěchem využije těžkopádnosti podobného aparátu řídicího operace protivníka.

Autor se přimlouvá za zdravou rovnováhu pravomocí mezi vládou a odpovědným velitelem a pokládá za nejlepší italský systém, který sice v míru zachovává plně autoritu civilní státní moci, ve válce však skýtá dostatek samostatnosti vojenským velitelům. Nemůže tomu být jinak — Itálie je ovšem proti jiným evropským státům ve výhodě, neboť civilní i vojenská moc je soustředěna již v míru v rukou silné státnické osobnosti.

(Poznámka: Problém není autorem daleko vyčerpán a vyžaduje mnohem hlubších úvah, nicméně některé názory jsou velmi zajímavé.)

Brig. generál C. Trezzani: Součinnost letectva na politiku.

Autor pojednává o společné činnosti letectva s pozemní armádou podle moderních zásad obsažených v italských předpisech a všímá si hlavně tří úloh letectva: útoky na cíle na zemi a ve vzduchu, vyhledávání zpráv a spojení. Závěry se neliší od všeobecně známých zásad o použití letectva; článek má jen informační význam.

Podobného rázu je studie mjr. gšt. G. Luzzi: „Pozorovací letectvo“ (7. číslo časopisu), v níž autor podrobně pojednává o zásadách použití tohoto druhu letectva, o materiálu pozorovatelů (fotoaparátu atd.), o přidělení pozorovacích letounů a o jejich úkolech a konečně o vlastnostech a o výcviku pozorovatelů.

7. číslo — červenec 1933.

Div. gen. E. Maltese: Vojenské problémy při protiletadlové obraně velkých městských středisk.

Bombardování velkých měst v příští válce bude mít v zápětí značné škody na budovách a na materiálu, ztráty na lidech, škody na veřejně prospěšných zařízeních a nepořádek a paniku v mase obyvatelstva. Aby tyto škody byly zmenšeny na nejmenší míru, je třeba předvídati a již v míru učiniti některá opatření a připravit po všech stránkách ochranu měst před leteckými útoky. Tato příprava se týká jen částí vojenských orgánů — z největší části je věcí státních a samosprávných úřadů, je však nutno uplatnit v ní prvky vojenské organizace a kázně a podřídit ji vojenským požadavkům ochrany měst. Pečlivou přípravou ochrany v míru a promyšlenou výchovou obyvatelstva a jeho ukázněním bude možno značně omeziti nebezpečí leteckých útoků a škody z útoků vzešlé.

Škody na budovách budou značnější u starých budov, v nichž není možné nebo je příliš nákladné upravování staveb proti leteckým pumám; při novostavbách je však třeba ukládati stavebníkům potřebné úpravy. Celkem lze značně u všech budov omeziti škody, zejména nebezpečí požárů, hasičskou organizací a výchovou občanstva, jemuž je třeba vštípit vědomí, že každý je povinen hasiti ihned požár, vzniklý v jeho blízkosti bez čekání na přispění hasičstva. Ve všech částech měst je třeba organizo-

vati improvizované hasičské sbory občanstva, které by měly povinnost utlumiti v zárodku vznikající požáry bez přispění úředních hasičských míst — k tomu patří nejnutnější výbava materiálem a výcvik v jeho používání.

Veřejná zařízení, jako vodovody, plynovody, elektrická zařízení atd., jsou zčásti chráněna již tím, že jsou zpravidla položena v určité hloubce v zemi — takové kladení je třeba v míru předepsati zákonem. Další jejich výhodou je, že mají již v míru pro pravidelnou službu připraven kádr dobře organisovaných a vycvičených pracovníků k odstraňování poruch. Jejich ochrana zůstane i za války v rukou těchto orgánů, budou ovšem rozmnoženy a účelně umístěny a je vhodno poučovati též obyvatelstvo o provádění nejnutnějších základních opatření.

Ztráty na lidech nebudou příliš velké ani výbušnými ani plynovými pumami, bude-li občanstvo poučováno o metodách leteckých útoků pumami a kulomety a bude-li v míru pečováno o budování úkrytů. Zdravotnická služba bude konána orgány mírové záchranné služby, značně se může uplatnit Červený kříž a jiné občanské organizace; zároveň je třeba cvičiti občanstvo v poskytování první pomoci a rozmnožit zdravotnický personál a materiál veřejné zdravotnické služby.

Velmi důležité je zabrániti nepořádku a panice v době leteckého útoku. Pro moderní válku je třeba přesvědčiti občanstvo, že nebude v týlu žiti v hlubokém míru a vzdáleno válečných nebezpečí, nýbrž že v době leteckého útoku je podobno vojsku v poli, které musí čelit nepříteli organisovaně a všemi prostředky. Hlavně se to týká orgánů veřejné správy a bezpečnosti; úřady, bezpečnostní sbory a jiné organizace musí být připraveny čelit zvýšeným požadavkům při leteckých náletech, je třeba jim postavit v čelo dobré a chladnokrevné organisátory, kteří dovedou udržet pořádek a dosíci maxima rozumným hospodařením prostředky a časem. Panice obyvatelstva lze zabránit jen účinnými zásahy veřejné moci a dobrou výchovou občanstva v míru, organisující do podrobností činnost v době leteckého útoku (signály, vyhledávání úkrytů, řízení cirkulace, pohotovost orgánů úředních a dobrovolných k první pomoci a k odstraňování škod a p.). Při řízení cirkulace je třeba počítati s přirozenou snahou občanstva vzdáliti se z ohrožených míst a po útoku s návratem mas obyvatel do bydlíšť; je vhodno udržeti chod veřejných dopravních podniků, přesně určit jednotlivé cesty a směry dopravy při poplachu a předvídati nejnutnější míru osvětlení a světelného označení — řádné řízení veřejné dopravy přispěje značnou měrou k zmenšení paniky a k zmenšení ztrát na lidech v hustě osídlených částech měst.

Celkem problém ochrany velkých měst — nejde-li přímo o aktivní obranu proti letectvu — náleží zcela do působnosti občanské veřejné správy. Jeho význam pro celkový boj státu je však takový, že ochrana musí být organisována podle vojenských zásad a nejvhodněji za pomoci teritoriálních vojenských orgánů. Vojenské přispění má velký význam již v míru při výchově občanstva a při provádění příprav, nezbytné je za války.

Mjr. gšt. Fr. Bürger:

KRIEGSKUNST IM WORT UND BILD. Roč. IX., sešit 1, 2, 3 (říjen—prosinec 1932/33). (Napříště nebude redakce pro nedostatek místa recenze tohoto časopisu uveřejňovati.)

Kdežto taktická cvičení předešlých ročníků se konala v prostoru polských (roč. VII v prostoru Štětín) a čs. hranic (roč. VIII z. a jz. od Chebu), je volen pro roč. IX terén na řece Glems, sz. od Stuttgartu (Württembersko), tedy v oblasti, ležící proti hranicím francouzským, a to přímo proti Strassbourgu. Volba oněch cvičných prostorů se nedála zajisté náhodně. Čtenářstvo studiem dotčených taktických úloh získává nejen příslušné vojenské znalosti, nýbrž seznámí se s terénem možných válčišť... A uvědomíme-li si to, že náklad na některá čísla této revue dosáhl až i 400.000 výtisků, musíme připustiti, že budoucí poddůstojníci německé armády v případě válečného konfliktu využijí svých znalostí terénu z dřívějška, což nelze v žádném případě podceňovati.

Je tedy výcvik anebo, lépe, další sebevzdělání odběratelů revue „K. i. W. u. B.“, ať již z aktivních, nebo bývalých příslušníků armády, nebo odběratelů z vrstev mimoarmádních, důsledně usměrňováno. Toho si všímá i daleká cizina.

Kpt. José Baden as v článku „La masa, medios y el mando“ (Masa, prostředky a velení) v revui „Memorial de Infanteria“, Toledo, prosinec 1932, str. 486, píše doslova:

„... (Němci) cvičí své vojiny, aby byli vynikajícími poddůstojníky zitrka, kdy nebude třeba ničeho jiného, než vyplnit (mobilisovanou) masou kostru jednotek..., t. j. přes to, že nemají dostatečný počet vojáků (v míru), ani určité bojové prostředky (mírovými smlouvami zakázané), aby se mohli odvážiti překročiti některé hranice (sousedů) — přes to budou moci tak učiniti, kdykoli budou chtít, protože němečtí velitelé (všech stupňů) dokáží provésti svou inteligencí vše, čeho bude třeba, a to i přes nynější uvedené nedostatky...“

Tolik pro povšechné posouzení úrovně revue „Kr. i. W. u. B.“.

Taktické úlohy tohoto ročníku probírají střetné boje na řece Glemsu, jako popis terénu, použití cyklistů jako předvoje, dělo v kulometné palbě, přepadení předvoje palbou, polní stráž, změna palebného postavení děla a j. Nutno podotknouti, že úlohy jsou propracovány jako vždy velmi pečlivě, důkladně a zároveň i názorně, mnohdy ve formě přímé řeči účastníků. Je při tom zvláště zdůrazňován ve všech případech: průzkum, zajištění, pozorování a spojení.

Přepadení obrněných vozů. Na vhodném místě překážka (umělá) spolu s rozházeným ostnatým drátem, který se zaplete vozům do kol, donutí posádku vozů vystoupiti, aby odstranila překážku — tu je vhodný okamžik k přepadu palbou.

Zastírání (Tarnung) má za účel: oddíly, materiál a pozemní práce nepříteli zakrýti. Klamnými pracemi a klamnými pohyby má býti nepřítel mýlen. Nedostatečně nebo špatně provedené zastírání je horší nežli žádné, protože tím více přitahuje pozornost nepříteli. Nejdůležitější a nejtěžší úlohou zastírání je ochrana proti pozorování ze vzduchu.

V noci jsou světla zvláště dobrým vodítkem pro letecké pozorování. Dokonce malá světla, jako nezakryté kapesní svítilny nebo škrtané sirky, mohou prozraditi oddíly. Pohyby za měsíčních nocí na jasné půdě lze rozeznat. Nejjednodušší možnost zastírání jsou přirozené kryty, jako stromy. Nejsou-li kryty přirozené, nutno provésti zastírání umělé: větve, tráva, drny, hroudy, hlína, sláma a j. Vše nutno přizpůsobiti okolí. Při opatřování těchto zastíracích prostředků vzniknou mnohdy stopy (ve sněhu, vykopávky drnů a p.): tyto stopy ihned zahladiti. V přírodě je většina tvarů a forem nepravidelná. Umělé zastírání musí se tedy vyhnouti každé pravidelnosti, pokud se to nemusí přizpůsobit nějaké pravidelnosti v přírodě, na př. roh pole. Velkou důležitost má působení stínů; proto využití co možná severní strany, kde stín je téměř po celý den týž. Některé zastírací prostředky je nutno častěji obnovovati, protože mění barvu (na př. utrhaná tráva zežloutne) a odráží se pak od okolí.

Propaganda. Mimo mnohé jiné tato ukázka v článku „Der deutsch-französische Krieg 1870/71“ mezi ostatním textem červeně vytištěno: „... Paříž, nejsilnější evropská pevnost, z které od staletí vycházela všechna válečná znepokojení Evropy...“

Serie dvou obrázků „Falsch-Richtig“: První pomoc v boji (12 obr.). Patrači (12). Plížení (12). Několik článků vyložené předvojenské výchovy: „Jungmannen! Hinaus zum fröhlichen Geländespiel!“ Pod tímto názvem probírá se velmi názorně polní stráž a její přepadení a při tomto cvičení ovšem příslušné přibližování, průzkum, pozorování, zajištění, hlášení, spojení a využívání terénu.

K. Vlk.